2.2. Vaaz Örneği

"Kibirlenen ve Kendini Beğenip Gururlanan Kimseleri Allah Sevmez."[19]

TARTIŞALIM

Farklı zamanlarda ve farklı gruplara yönelik yapılacak vaazlarda nelere dikkat edilmelidir? Tartışınız.

Değerli Kardeşlerim!
Allah Teala Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

"Küçümseyerek, surat asarak insanlardan yüz çevirme. Yeryüzünde böbürlenerek, çalım satarak yürüme. Allah kendini beğenmiş, övünmek için iyiliklerini sayıp döken kimseleri sevmez."[20]

Yüce dinimiz, sosyal durumu ne olursa olsun; zengin olsun fakir olsun, kültürlü olsun cahil olsun bütün Müslümanları kardeş yapmış; birbirlerine kardeşçe davranmalarını ve yaklaşıp kaynaşmalarını emretmiştir. İslam'ın getirdiği kardeşlik daha ilk günlerde etkisini göstermiş, Medine'de çok eski

19 Lütfi Şentürk, Örnek Vaazlar, C 2, s. 81-91.
20 Lokman suresi, 18. ayet.

tarihlere dayanan kabileler arası düşmanlıkları ortadan kaldırmış ve onların birbirleriyle dostça ve kardeşçe yaşamalarını sağlamıştır.

Kardeşlikle bağdaşmayan çirkin huylardan birisi kibirdir, böbürlenmek ve kendini beğenip gururlanmaktır. Bu huy, kişinin insanlar tarafından sevilip sayılmasına ve hakkı kabul etmesine engeldir. Allah Teala Peygamberine: **“(Ey Muhammed!) Müminlerden sana uyanlara kanadını indir, (şefkat ve merhamet göster).”** [21] buyurmuştur. Peygamberimiz, Allah’ın bu emrine uyduğu içindir ki O'na inananlar etrafını yıkılmaz bir duvar gibi sarmışlardır. Bu husus Kur’an-ı Kerim’de hatırlatılmakta ve şöyle buyurulmaktadır: **“Sen (Ey Muhammed!) sırf Allah’ın rahmetiyle onlara karşı yumuşak davrandın (onlara şefkat ve merhamet gösterdin). Eğer kaba katı yürekli olsaydın onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık onları bağışla, onlar için Allah’tan mağfiret dile. (Yapacağın işlerde) onlara da danış. Bir kerre de azmettin mi artık Allah’a dayan. Muhakkak ki Allah kendine dayanıp güvenenleri sever.”**[22]

Peygamberimiz bu ayetlerin canlı örneği idi. O hiç kimsede bulunmayacak bir tevazuya sahip idi. Ev işlerini kendisi yapar, elbisesini kendi eliyle yamar, odasını kendisi süpürürdü. Çarşı pazara gider, ihtiyaçlarını kendisi alırdı. Ziyaretine gelenlere ikramda bulunur, konuklarını kendisi ağırlardı. Ashaptan farklı giyinmezdi. Bu yüzden ashabı ile birlikte otururken gelen bir yabancı “Hanginiz Muhammed?” diye sorma ihtiyacını duyardı. Fakir ve zengin ayrımı yapmadan herkesin evine gider, onların hatırını sorardı. Bir gün adamın biri ziyaretine gelmişti. Bir Peygamberin huzurunda olduğunu duyarak heyecanlanmış ve titremeye başlamıştı. Peygamberimiz ona yaklaşmış ve “Heyecanlanma, ben bir hükümdar değilim. Kureyş kabilesinden kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum.”[23] diyerek adamın sakinleşmesini sağlamıştır.

Değerli Müminler!

Allah Teala insanları eşit olarak yaratmıştır. Hiç kimsenin bir başkasına üstünlüğü yoktur. Herkes eşit haklara sahiptir. İnsanların kendilerinde üstünlük görmeleri, kendilerini övmeleri ve kendilerini beğenip gururlanmaları doğru olmadığı gibi bu, ne Allah (c.c.) ne de insanlar tarafından sevilen bir huy değildir. Allah Teala buyuruyor: **“...Siz kendinizi övmeyiniz, kimin müttaki olduğunu Allah daha iyi bilir.”**[24] Çünkü insanı yaratan ve yaşatan Allah’tır. Onun duygu ve düşüncelerini, gizli ve açık yaptığı bütün işleri ancak O bilir. Durumu bu şekilde iken insanın kalkıp Allah’a karşı kendisini övmesi, çok iyi, üstün bir kişi olduğunu iddia etmesi elbette uygun olmaz. Kişi, bu husustaki kararı Allah’a bırakmalıdır. Yaptığı ibadetlere, hayır ve iyiliklere bakarak kendini beğenmesi ve gururlanması, taşıması gereken niteliğe alçak gönüllülüğe aykırı düşmektedir. Bu konuda şair güzel söylemiş:

“Okudum bildim deme,
Çok taat kıldım deme,
Eğer hakkı bilirsen bu kuru laf etmektir.

21 Şuarâ suresi, 215. ayet.
22 Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.
23 İbn Mace, "Et'ime", 30.
24 Necm suresi, 32. ayet.

Bakınız Peygamberimiz (s.a.v.), Allah'ın (c.c.) sevgili kulu ve peygamberi olduğu hâlde bu tezkiye işini o yine Allah'a bırakırdı. Ensardan Ümmü Alâ adındaki kadın diyor ki: Hicret'ten sonra Mekke'den gelen muhacirler Medineliler arasında kura ile taksim edilmişti. Bizim payımıza Osman İbn Maz'ûn (ra.) düşmüştü. Biz Osman'ı evimizde ağırladık. Osman bir süre sonra hastalanarak vefat etti. Yıkandı, kendi elbisesi ile kefenlendi. Sonra Peygamberimiz geldi. Ben cenazeyi tezkiye ederek: -Ey Osman! Allah Teala sana rahmet etsin. Senin hakkında bildiğim ve burada bulunanlara bildirmek istediğim şudur ki: Sen Allah Teala'nın kerem ve inayetine -rahmet ve mağfiretine - ermiş birisisin, dedim. Bunun üzerine Peygamberimiz: -Allah Teala'nın bu ölüye rahmet ettiğini nereden biliyorsun? diye sordu. Ben de: -Ey Allah'ın Peygamberi, anam-babam sana feda olsun. Allah bu kuluna ikram etmez de ya kime ikram eder? dedim. Peygamberimiz: -*Osman İbn Maz'ûn ölmüştür. Allah'a yemin ederim ki ben de bu ölü için iyilik ve mutluluk umarım. Yine Allah'a yemin ederim ki ben, Allah'ın gönderdiği bir Peygamber olduğum hâlde yarın kıyamet gününde bana ne muamele edeceğini bilemem, buyurdu.*[25]

Değerli Müminler!

Tevazu, kimseyi hakir görmemek ve sosyal durumu ne olursa olsun herkese sevgi göstermektir. Bazılarının sandığı gibi kılık ve kıyafetine önem vermemek, temizliğe riayet etmemek ve kişiliğini korumamak tevazu değil zillettir, hakirliktir. Nitekim Peygamberimiz: '*Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez, buyurdu. Bir adam: - Ey Allah'ın Resulü, insan elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasını sever, bu kibir midir? dedi. Peygamberimiz: "Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir ise hakkı kabul etmemek, insanları hor ve hakir görmektir," buyurdu.*[26]

Değerli Müminler,

Tevazuun karşıtı kibirdir. Tevazu olmayan yerde kibir vardır. Kişinin kendini beğenmesini ve böbürlenmesini dinimiz hoş görmez. Allah Teala buyuruyor:

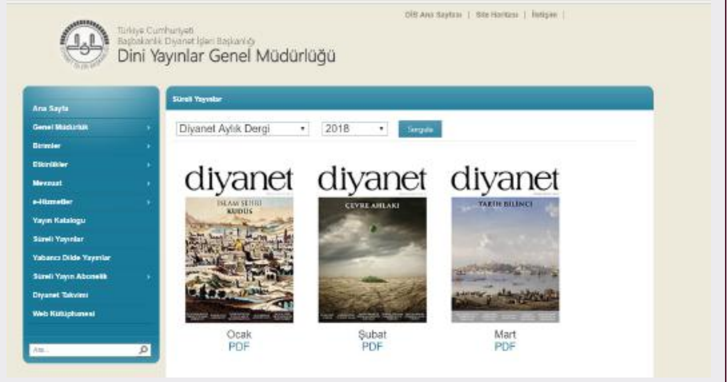
"Yeryüzünde kibir ve azametle yürüme. Çünkü sen asla yeri yaramazsın ve boyca da dağlara erişemezsin."[27]

Mümin, Peygamberimizi (s.a.v.) örnek alarak herkese karşı alçak gönüllü olmalı, kimseyi hor ve hakir görmemeli, kimseye karşı kibirlenip böbürlenmemelidir. Allah (c.c.) böyle olan kullarını sever. Konumuzu Peygamberimizin bir nasihatı ile tamamlayalım: '*Vakarını koruyarak tevazu gösteren, dilencilik mevkiine düşmeksizin alçak gönüllü olan, günaha girmeden meşru yoldan kazandığı malı doğru yollarda harcayan, düşkünlere ve yoksullara acıyan, ilim ve hikmet sahipleriyle düşüp kalkan kimselere müjdeler olsun. Kazancı temiz olan, içi ve dışı pak olan ve kötülüğünü insanlardan uzaklaştıran kimseye de müjdeler olsun. İlmi ile amel eden, malının fazlasını Allah (c.c.) yolunda harcayan, sözünün fazlasını ise tutan kimseye de ne mutlu."*[28]

25 Buhârî, "Cenaiz", 3.
26 Müslim, "İman", 3.
27 İsrâ suresi, 37. ayet.
28 Münzirî, et-Terğib ve't-Terhib, 3, 558.

AÇIKLAYALIM

Diyanet İşleri Başkanlığı-nın internet sitesinde yer alan vaazlardan birini inceleyerek bir vaazın nasıl hazırlandığını açıklayınız.

29 Abdurrahman Çetin, Hitabet ve İrşat, s. 177; Heyet, Vaaz Kılavuzu, s. 73.